

Strafinrichting Oudenaarde

Actieplan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden 2016-2018

Educatie - Cultuur - Herstel - Ontspanning

Inhoud

Inhoud.....	1
Kader.....	2
Onze dromen	3
Actieplan 2016 – 2018	4
Strategische doelstellingen.....	4
a. Tactische doelstellingen.....	4
Acties.....	4
1. Het draagvlak omtrent hulp- en dienstverlening aan gedetineerden is vergroot bij organisaties die een raakvlak hebben met de re-integratie van kansengroepen.	4
2. ECHO is een groep van geëngageerde mensen die transparant en laagdrempelig werkt. Binnen deze groep zijn we evenwaardige partners.....	5
3. Het hulp- en dienstverleningsaanbod afstemmen op de behoeften en noden van (anderstalige) beklaagden.	6
4. ECHO heeft een duidelijk overzicht over de werkingsbudgetten.	6
5. We ontwikkelen een project rond gezonde voeding en misbruik anabole steroïden.....	6
6. We meten de competenties van sportfatikken	7
7. We verkennen de manier waarop diensten gedetineerden begeleiden bij de overgang van detentie naar vrijheid.	7
8. Uit de registratie van JWW blijkt dat de trajectbegeleider inzet op nazorg.....	7
Overzicht.....	8

Kader

Op 8 maart 2013 bekrachtigde de Vlaamse Regering het decreet hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Deze decretale inbedding geeft een consistent gevolg aan de werking van het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden in alle Vlaamse gevangenissen.

Het decreet beoogt het beschikbaar en toegankelijk maken van integrale en kwaliteitsvolle hulp- en dienstverlening op maat van gedetineerden en hun directe sociale omgeving. Dit uit zich in volgende doelstellingen:

De zelfontplooiing van de gedetineerde stimuleren
 Het sociale, relationele en psychische evenwicht van de gedetineerde herstellen
 De negatieve gevolgen voor de gedetineerde en zijn directe sociale omgeving, veroorzaakt door en tijdens detentie, beperken
 De integratie en participatie in de samenleving na de detentieperiode bevorderen
 Een proces van herstel tussen dader, slachtoffer en samenleving stimuleren
 De kans op herval beperken

Om dit te realiseren voorziet het decreet in een meer geïntegreerde planning en uitvoering van de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Per gevangenis wordt een beleidsteam en coördinatieteam samengesteld, dat wordt voorgezeten door de beleidscoördinator. Het beleidsteam is samengesteld uit de vertegenwoordigers van de Vlaamse actoren en de gevangenisdirectie. De opdracht van het beleidsteam bestaat in de opmaak en bekrachtiging van een actieplan. Het coördinatieteam is bevoegd voor de opvolging en uitvoering van het actieplan.

Dit actieplan omvat volgende elementen:

1. de gezamenlijke en de beleidsdomein-specifieke doelstellingen die de lokale partners op vlak van de hulp- en dienstverlening willen bereiken;
2. de concrete acties die ze in functie daarvan zullen ondernemen;
3. een tijdpad voor de realisatie van de doelstellingen;
4. de indicatoren voor de meting van de voortgang;
5. een overzicht van de in te zetten middelen.

Onze dromen

Tijdens de opmaak van het eerste actieplan 2013-2015 formuleerden we onze dromen:

- Een **integrale hulp- en dienstverlening** voor gedetineerden. Zowel tijdens als na de detentie kunnen (ex-) gedetineerden terecht bij diensten of organisaties die een antwoord kunnen bieden aan hun (hulp)vraag.
- Team Echo profileert zich als één team verantwoordelijk voor de gehele hulp- en dienstverlening. Binnen team Echo werken we **domeinoverstijgend**: als er een vraag komt, kan elk teamlid dit beantwoorden of correct doorverwijzen.
- De hulp- en dienstverlening is **gedifferentieerd**. Er zijn verschillende soorten hulp- en/of dienstverlening mogelijk, die aansluiten op de individuele behoeften en noden van de gedetineerde.
- **Gedetineerden kunnen doen wat buiten de gevangismuren kan**. Dit gaat zowel over gebruik maken van hulp- en dienstverlening als over het onderhouden van sociale contacten. Op die manier blijft detentieschade beperkt.
- De gedetineerde wordt, **niet gestigmatiseerd en/of benadeeld** tijdens het proces van re-integratie. Gedetineerden en ex-gedetineerden krijgen kansen in de samenleving waardoor ze zich ten volle en op hun eigen tempo kunnen re-integreren.
- Binnen de gevangenis is een zorgteam aanwezig. Dit is een equipe die gespecialiseerd is in **behandeling van psychologische en psychiatrische problematieken**. Dit team kan ondersteuning bieden zowel voor gedetineerden met psychiatrische problemen die aanleiding gaven naar de gepleegde feiten als voor gedetineerden met psychologische trauma's die het gevolg zijn van de detentieperiode.
- De werkzaamheden inzake reclassering en re-integratie van respectievelijk **de justitiële diensten en de diensten van de Vlaamse Gemeenschap gaan hand in hand** en zijn afgestemd op elkaar. Een **individueel detentieplan** is een overeenstemming tussen de gedetineerde, de hulp- en dienstverlening dat een aanbod op maat voorziet, en de justitiële diensten die beslissen op basis van dit detentieplan.
- Binnen de gevangenis is er meer **verwevenheid** tussen de diensten van Justitie en de diensten van de Vlaamse Gemeenschap. Er is een gemeenschappelijk personeelsbeleid in het belang van alle personeelsleden. Er wordt gezamenlijk nagedacht over het gevangenisregime, in het belang van de gedetineerde.
- Er is aandacht voor de **veiligheid en integriteit van gedetineerden en hun directe sociale omgeving**. Er wordt onmiddellijk en op een gepaste manier gehandeld indien er vermoeden is van afpersing, pestgedrag of agressie.
- Het aanbod van hulp- en dienstverlening is **bekend, toegankelijk en transparant** voor alle personeelsleden in de gevangenis. Hetzelfde geldt ten aanzien van de gedetineerden.
- Tijdens de detentieperiode wordt de **sociale context** van de gedetineerde intensief betrokken bij de hulp- en dienstverlening. De sociale context is het belangrijkste opvangnet. We willen dit opvangnet versterken waardoor de kans op recidive verkleint wordt en de kans op re-integratie vergroot wordt.
- Wanneer gedetineerden beroep willen doen op het aanbod, dan is de **drempel laag** en kan dit **onmiddellijk**. Er zijn geen wachtlijsten, restricties of praktische problemen die de drempel verhogen of het aanbod onmogelijk maken.
- Binnen het Echo-team is er ruimte om creatief na te denken. We denken **vernieuwend en innoverend** en passen dit ook toe tijdens de organisatie van het aanbod.

Actieplan 2016 – 2018

De komende twee jaar wensen we te werken aan de volgende doelstellingen:

(legende)

Strategische doelstellingen

a. Tactische doelstellingen

Acties

1. Het draagvlak omtrent hulp- en dienstverlening aan gedetineerden is vergroot bij organisaties die een raakvlak hebben met de re-integratie van kansengroepen.

Het ECHO-team in de gevangenis die gedetineerden willen toeleiden naar hulp- en/of dienstverlening buiten de muren (in het kader van reclassering) botsen vaak op een beperkte draagkracht van regionale organisaties die een meerwaarde betekenen voor (de reclassering van) de gedetineerde (bv. werkgevers, organisaties werkzaam rond wonen, OCMW's). We denken hierbij vooral aan organisaties die een opdracht vervullen inzake de re-integratie, begeleiding en/of ondersteuning van kansengroepen. We interpreteren de term 'kansengroep' als volgt: 'Groep van personen die minder dan gemiddeld vertegenwoordigd is op bepaalde maatschappelijke werkerreinen (arbeid, onderwijs, cultuur, gezondheid, integratie, sport).

We werken binnen deze doelstelling rond de thema's Wonen, Werk, Budget.

We organiseren project 'Ik Kompas Vrij'.

Het project Ik Kompas Vrij is een reeks infoavonden voor gedetineerden in reclassering. Een aantal partners waarmee de ex-gedetineerde mee in contact komt, komen een toelichting geven over hun werking en opdrachten. Deelnemende partners: Justitiehuis, CAW (algemeen), OCMW, Sociale huisvestingsmaatschappij.

We organiseren twee infoavonden rond juridisch advies.

Voor gedetineerden, en dan vooral beklaagden, is het vaak een kluwen van rechten en plichten. Velen hebben vragen rond juridische procedures, Raadkamer, rechtbank enzovoort. Gedetineerden komen ook vaak met de familierechtbank in contact, omwille van echtscheiding, kinderen in een instelling of pleeggezin, etc.

Daarom willen we één infoavond organiseren, gegeven door een advocaat, die algemeen juridisch advies verleent. Een volgende infoavond nodigen we een consulent van de familierechtbank uit. Gedetineerden krijgen zo ook antwoord op hun vragen.

We verkennen de mogelijkheden om een nieuw project te organiseren met als thema 'budgetteren'.

Veel gedetineerden hebben financiële moeilijkheden. Zware financiële lasten, zoals burgerlijke partijen of schadevergoedingen die moeten afbetaald worden, maken dat niet veel meer overblijft van een maandelijks budget. Sommigen zijn volledig op zichzelf toegewezen. Met deze actie willen we de mogelijkheid verkennen om opnieuw actie te ondernemen om gedetineerden te helpen/leren omgaan met een klein budget. We willen hier de link naar de buitenwereld maken: hoe omgaan met je financiën als je terug buitenkomt? Waaraan kun je je verwachten en hoe spring je hiermee om?

We spreken verschillende potentiële partners aan: Centrum voor Basiseducatie, team Budget in Zicht (CAW) en OCMW om de mogelijkheden te verkennen.

De werkgroep Opleiding en Tewerkstelling komt tweemaal per jaar samen.

Binnen deze werkgroep willen we de structurele knelpunten rond tewerkstelling van ex-gedetineerden verzamelen. Waar mogelijk ondernemen we concrete acties. Vooral problematisch is de hoge drempel voor werkgevers om ex-gedetineerden tewerk stellen. Ook de moeilijke afstemming tussen de SURB-beslissing en de eerste werkdag is een blijvend knelpunt. Daarnaast is afstemming tussen het onderwijs binnen de inrichting en werk wenselijk. Verschillende acties uit het verleden (bedrijfsbezoeken voor werkgevers, overleg met SURB) hebben geen structurele verandering gebracht.

Samen met de medewerkers van het Justitiehuis Oudenaarde organiseren we een lunch-/netwerksessie.

Het Justitiehuis is een cruciale partner tijdens de re-integratie van (ex-)gedetineerden. Daarom is belangrijk om hen ook te informeren en betrekken bij de trajecten/acties die we ondernemen binnen de gevangensmuren. We merken dat we (intern in de gevangenis) elkaar te weinig te kennen en te weinig op de hoogte zijn van elkaars werking. Daarom organiseren we een netwerksessie in het Justitiehuis, waarbij we vanuit ECHO een toelichting geven rond de hulp- en dienstverlening met aansluitend een uitwisseling.

2. ECHO is een groep van geëngageerde mensen die transparant en laagdrempelig werkt. Binnen deze groep zijn we evenwaardige partners.

ECHO is een groep van geëngageerde mensen: we werken allemaal voor een andere organisatie, maar willen ons verenigen om een integraal, kwaliteitsvol aanbod aan gedetineerden te voorzien.

We werken transparant: we betrekken elkaar bij de communicatie, zorgen dat we op de hoogte zijn van ons aanbod (niet enkel het eigen domein) en belangrijke ontwikkelingen.

We werken laagdrempelig: we houden vast aan onze sterkte om gemakkelijk informeel te communiceren (elkaar aanspreken, elkaar vertrouwen). Daarnaast willen we naar gedetineerden duidelijk en helder communiceren.

We zijn evenwaardige partners: iedere collega is een even belangrijke schakel in het geheel.

We evalueren het ECHO-overleg.

Het ECHO-overleg moet de kern van onze werking vormen. Momenteel zijn we nog sterk op zoek naar hoe we dit overleg dynamisch, duidelijk en constructief houden. Iedereen wil graag naar een overleg komen dat interessant en relevant is. Tijdens een evaluatie willen we stilstaan bij de samenstelling, verloop en inhoud van het ECHO-overleg.

Tijdens een coachingstraject met een externe coach werken we aan onze groepsdynamiek.

Door middel van oefeningen met een teamcoach staan we stil bij onze omgang met elkaar met als doel de samenwerking, het vertrouwen en de groepsdynamiek te verbeteren.

We maken een interne oefening rond communicatie.

Tijdens een oefening in november 2015 stelden we vast dat onze communicatie, zowel intern als naar gedetineerden of andere diensten toe, beter kan. We willen starten met een oefening tijdens het ECHO-overleg rond onze interne communicatie.

We willen stilstaan bij: hoe verspreiden we onze mails en naar wie, worden we voldoende geïnformeerd, mondelinge vs. schriftelijke communicatie, *nice to know vs. need to know*.

3. Het hulp- en dienstverleningsaanbod afstemmen op de behoeften en noden van (anderstalige) beklaagden.

We merken een stijgende groep beklaagden. Een groot deel van hen zijn anderstaligen. We zien dat het hulp- en dienstverleningsaanbod voor hen vaak niet toegankelijk is, omdat het niet aansluit op hun behoefte of omdat het niet verstaanbaar is. Om concreet aanbod te voorzien voor deze doelgroep(en) willen we het profiel, de noden en behoeften in kaart brengen.

a. Het bestaande hulp- en dienstverleningsaanbod toegankelijker maken voor (anderstalige) beklaagden.

We evalueren en herwerken de bekendmaking van ons aanbod.

Tijdens een oefening op het ECHO-team nemen we de bekendmaking van het aanbod onder de loep: zijn onze flyers en affiches wel duidelijk genoeg, kunnen we werken met pictogrammen zodat het voor iedereen verstaanbaar is? We willen hier ook de ECHO-fatikken bij betrekken, gezien zij de concrete flyers en affiches maken.

b. We brengen de doelgroep in kaart door een noden- en behoeftenonderzoek te doen bij gedetineerden op de 1ste en 4^e sectie.

Een stagiair doet een noden en behoeftenonderzoek bij de populatie van de eerste en vierde sectie.

We bevragen een stagiair criminologie of maatschappelijk werk om dit onderzoek uit te voeren. Belangrijk hierbij is dat de stagiair ook de anderstaligheid in rekening neemt en op zoek gaat naar hoe er getolkt of vertaald kan worden.

4. ECHO heeft een duidelijk overzicht over de werkingsbudgetten.

ECHO maakt voor de organisatie van haar activiteiten gebruik van o.a. het steunfonds. Het is belangrijk om met alle betrokken partijen (ECHO, boekhouding, zaakvoerder) op één lijn te zitten in de besteding en opvolging van de budgetten.

We hebben driemaal jaarlijks overleg met de boekhouding om de stand van zaken rond het budget steunfonds te bespreken

We maken duidelijke afspraken rond de vergoeding van vrijwilligers.

We maken een interne oefeningen rond andere subsidiëeringskanalen.

5. We ontwikkelen een project rond gezonde voeding en misbruik anabole steroïden

In dit project wordt er naast de focus op gezonde voeding, ook aandacht besteed aan het gebruik van voedingssupplementen en misbruik van anabole steroïden.

We passen de kantenlijst (betreffende voeding) aan volgens gezondheidsrichtlijnen.

De kantenlijst wordt wat betreft de voedingsproducten en voedingssupplementen aangepast. Deze wordt ingedeeld volgens gezonde, minder gezonde en ongezonde producten. Dit zal gebeuren aan de hand van een kleurencode (groen, oranje en rood). De aanpassingen gebeuren door een sportdiëtiste.

In kader van deze aanpassingen zal er een communicatieplan uitgewerkt worden. In dit communicatieplan wordt een bekendmaking van de aanpassingen en uitleg voorzien. Zowel algemeen voor alle gedetineerden als specifiek voor de sportende gedetineerden.

We betrekken diverse experts omtrent anabole steroïden.

Aan de hand van diverse experts werken we rond sensibilisering, preventie en informatie omtrent de gevaren en gevolgen van het gebruik van anabole steroïden. Zowel actief als passief (trainingssessie met een sportend rolmodel, infosessies,...).

6. We meten de competenties van sportfaticken

Er wordt een competentieschaal ontwikkeld voor sportfaticken.

Aan de hand van verschillende bestaande competentieschalen wordt er een specifieke competentieschaal voor sportfaticken ontwikkeld. Bedoeling is dat de reeds bestaande en ontwikkelde competenties van gedetineerden die sportfatick zichtbaar en meetbaar gemaakt worden. De sportfaticken kunnen dit instrument raadplegen en gebruiken in hun contacten met psd, vdab, surb,...

7. We verkennen de manier waarop diensten gedetineerden begeleiden bij de overgang van detentie naar vrijheid.

We organiseren een uitwisseling rond het thema 'link binnen-buiten'.

Deze uitwisseling heeft als doel met alle partners rond hulp- en dienstverlening na te denken over het thema. Wat gebeurt er rond warme overdracht en nazorg bij de verschillende diensten? Welke voorbereidende stappen (kunnen) worden gezet bij strafeinde? Mogelijks komen we hierbij tot een gezamenlijk gedragen visie of uit te voeren acties.

8. Uit de registratie van JWW blijkt dat de trajectbegeleider inzet op nazorg.

Op vraag van de cliënten (zowel gedetineerden als DSO) bieden de trajectbegeleiders van JWW nazorg in functie van een goede overgang binnen-buiten.

Nazorg betekent dat trajectbegeleiders in het kader van een warme overdracht de doelstellingen van de begeleiding na de vrijlating nog eventjes verder opvolgen. Het is niet de bedoeling om nieuwe doelstellingen toe te voegen, maar wel om de overgang vlot te laten verlopen en te ondersteunen indien er zaken niet lopen zoals verwacht. De manier waarop dit gebeurt hangt af van de situatie. Dit kan telefonisch zijn maar even goed via huisbezoeken of gesprekken in het CAW.

Overzicht

Het draagvlak omtrent hulp- en dienstverlening aan gedetineerden is vergroot bij organisaties die een raakvlak hebben met de re-integratie van kansengroepen

- We organiseren project 'Ik Kompas Vrij'.
- We organiseren twee infoavonden rond juridisch advies.
- We verkennen de mogelijkheden om een nieuw project te organiseren met als thema 'budgetteren'.
- De werkgroep Opleiding en Tewerkstelling komt tweemaal per jaar samen.
- Samen met de medewerkers van het Justitiehuis Oudenaarde organiseren we een lunch-/netwerksessie.

ECHO is een groep van geëngageerde mensen die transparant en laagdrempelig werkt. Binnen deze groep zijn we evenwaardige partners.

- We evalueren het ECHO-overleg.
- We maken een interne oefening rond communicatie.
- Tijdens een coachingstraject met een externe coach werken we aan onze groepsdynamiek.

Het hulp- en dienstverleningsaanbod afstemmen op de behoeften en noden van (anderstalige) beklaagden.

- a. Het bestaande hulp- en dienstverleningsaanbod toegankelijker maken voor (anderstalige) beklaagden.

We evalueren en herwerken de bekendmaking van ons aanbod.

- b. We brengen de doelgroep in kaart door een noden- en behoeftenonderzoek te doen bij gedetineerden op de 1ste en 4e sectie.

Een stagiair doet een noden en behoeftenonderzoek bij de populatie van de eerste en vierde sectie.

ECHO heeft een duidelijk overzicht over de werkingsbudgetten.

- We hebben driemaal jaarlijks overleg met de boekhouding om de stand van zaken rond het budget steunfonds te bespreken
- We maken een interne oefeningen rond andere subsidiëeringskanalen.
- We maken duidelijke afspraken rond de vergoeding van vrijwilligers.

We ontwikkelen een project rond gezonde voeding en misbruik anabole steroïden

- We passen de kantenlijst (betreffende voeding) aan volgens gezondheidsrichtlijnen.
- We betrekken diverse experts omtrent anabole steroïden.

We meten de competenties van sportfatikken

- Er wordt een competentieschaal ontwikkeld voor sportfatikken.

We verkennen de manier waarop diensten gedetineerden begeleiden bij de overgang van detentie naar vrijheid.

- We organiseren een uitwisseling rond het thema 'link binnen-buiten'.

Uit de registratie van JWW blijkt dat de trajectbegeleider inzet op nazorg.

- Op vraag van de cliënten (zowel gedetineerden als DSO) bieden de trajectbegeleiders van JWW nazorg in functie van een goede overgang binnen-buiten.